

BOLLEBYGDS
KOMMUN

2024-09-19

Dnr: KS 2024/228

Delårsrapport augusti 2024, Bollebygds kommun

Innehåll

Sammanfattning	3
Förvaltningsberättelse	4
<i>Händelser av väsentlig betydelse</i>	<i>4</i>
<i>Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning</i>	<i>12</i>
<i>God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning</i>	<i>13</i>
<i>Väsentliga personalförhållanden</i>	<i>19</i>
<i>Förväntad utveckling</i>	<i>22</i>
Driftredovisning	26
<i>Budgetbeslut m.m. under året</i>	<i>26</i>
<i>Driftredovisning utfall</i>	<i>28</i>
<i>Investeringsredovisning</i>	<i>29</i>
Finansiella rapporter	31
Måluppföljning	43
<i>Kommunfullmäktiges mål</i>	<i>43</i>
<i>Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen</i>	<i>45</i>
Revisionsberättelse	46

Sammanfattning

- Det ekonomiska resultatet till och med augusti är -2,1 miljoner kronor, prognosen för helåret är -3,7 miljoner kronor.
- Nämnderna visar ett sammanlagt underskott på -9,3 miljoner kronor till och med augusti, prognosen för helåret är ett underskott på -8,2 miljoner kronor.
- Skatteintäkterna och generella statsbidrag utvecklas positivt och prognosticeras till ett överskott på 5,2 miljoner kronor jämfört med budget.
- Den ofördelade budgeten beräknas inte att nyttjas i dagsläget vilket stärker resultatet med 3,6 miljoner kronor.
- Prognosen innebär att nettokostnaderna kommer att öka med 7,2 procent jämfört med föregående år, samtidigt prognosticeras skatteintäkterna och de generella statsbidragen att öka med 4,7 procent, vilket innebär ett försämrat resultat jämfört med föregående år.
- Av tolv verksamhetsmål satta av kommunfullmäktige bedöms att fyra stycken uppnås och åtta delvis uppnås.

Delårsrapporten är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige för perioden januari-augusti.

Förvaltningsberättelse

Händelser av väsentlig betydelse

Barn och unga

Utbildningsnämnden är huvudman för skolväsendets samtliga skolformer. Det är huvudmannen som ansvarar för att alla elever ska nå kunskapsmålen. Huvudmannen ska också se till att utbildningen följer de bestämmelser som finns. Riksdag och regering bestämmer kunskapsmålen. De sätter upp kunskapsmål och ramar för utbildningen i olika lagar och förordningar. Skollagen är ryggraden i de regler som omgärdar utbildningsområdet. I läroplanerna står det om vad eleverna ska lära sig i skolan. Rektor på skolan/förskolan ansvarar för kvaliteten och resultaten på enheten. Rektor ansvarar för att miljön är trygg, att det finns rutiner för att rapportera frånvaro och regler för hur man får bete sig på förskolan/skolan. Rektor har också ansvar för att barnen/eleverna får det stöd de har rätt till för att nå målen. Rektor ska också vara en pedagogisk ledare och är chef för lärarna och övrig personal på skolan/förskola.

Kommunen har även en viktig roll i arbetet med att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv, samt meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter för barn- och unga.

Folkbiblioteken och skolbiblioteken styrs av Bibliotekslag (2013:801).

Framsteg inom matematik och svenska:

Skolorna har gjort betydande framsteg inom matematik och svenska, vilket har lett till förbättrade betygsresultat.

Utmaningar med balans och individualisering:

Det finns utmaningar med att upprätthålla en balans mellan gemensam utveckling i gruppen/klassen och individuell anpassning för barnet/eleven samt behov av en mer fokuserad strategi för lärarsamarbete.

Behov av fortsatt arbete och stöd:

Skolorna behöver fortsätta arbeta med differentierad och motiverande undervisning, samt stärka rutiner för att stödja elever med hög frånvaro och psykisk ohälsa.

Pedagogiska framsteg i anpassad grundskola:

Anpassad grundskola fokuserar på individualisering och tydliggörande pedagogik, med användning av specialanpassade verktyg och metoder för att stödja elevernas utveckling.

Ökad trivsel och trygghet:

Skolorna har fokuserat på att öka elevernas trivsel och trygghet genom systematiskt arbete med trygghetsgrupper och enkäter, samt genom att erbjuda ännu fler aktiviteter på rasterna.

Förbättrad studiero:

Insatser för att förbättra studieron inkluderar möblering med skärmar för att minska distraktioner och införande av hemklassrum och färgkodade korridorer för att underlätta orienteringen och minska stress. Den största förändringen har skett på högstadiet aktuell period.

Elevhälsans arbete:

Elevhälsans arbete fokuserar på att skapa inkluderande och utmanande lärmiljöer som främjar elevernas progression och välmående genom regelbundna möten och samarbete mellan skolpersonal och elevhälsans olika professioner.

Barnhälsomöten i förskolorna:

Barnhälsomöten är en central del av det systematiska kvalitetsarbetet i förskolorna, med fokus på att stödja barns utveckling och lärande genom anpassade lärmiljöer och undervisningsmetoder

	Prognos helår 2024	Utfall 2023	Förän- dring	Utfall 2022	Utfall 2021
Prognos prestationer för Utbildningsnämnden 2024					
Antal barn i förskola (folkbokförda i Bollebygd)	506	519	-13	530	524
- varav köpt verksamhet	26	28	-2	37	42
- såld verksamhet	4	10	-6	10	10
Antal elever i förskoleklass (folkbokförda i Bollebygd)	107	111	-4	120	128
- varav köpt verksamhet	23	26	-3	28	30
- såld verksamhet	1	2	-1	2	2
Antal elever i grundskola år 1-9* (folkbokförda i Bollebygd)	1 173	1 186	-13	1 202	1 199
- varav köpt verksamhet	196	201	-5	205	195
- såld verksamhet	21	23	-2	23	25

Anpassad grundskola	17,5	17,3	0,2	16,6	15
-varav omvänt integrerade anpassad grund	0	1	-1	2	3
Under utredning (volymbuffert)	0	2,5	-2,5	5	6
- varav köpt verksamhet	2,5	3	-0,5	2,3	2
- såld verksamhet	0	0	0	0	0
Fritids anpassad grundskola	5,4	5,5	-0,1	6,3	7
Under utredning (volymbuffert)	1	1	0		
Varav köpt	0,5	1	-0,5	2,5	2
Antal elever i fritidshem (folkbokförda i Bollebygd)	484	509	-25	530	533
- varav köpt verksamhet	107	114	-7	118	109
- såld verksamhet	9	10	-1	9	11
Antal elever i gymnasiet (folkbokförda i Bollebygd)	381	371	10	369	364
- varav i egen regi	12	10	2	10	10
- varav gymnasiesär	2,4	1,5	0,9	3,5	4
- såld verksamhet	1,1	1,5	-0,4	0	0

I tabellen ovan redovisas i tur och ordning prognostiserade prestationer i *snitt för helåret*, utfallet förra året och förändringen däremellan. Samt utfall snitt helår 2022 och 2021.

Samtliga volymer minskar jämfört med föregående år förutom anpassad grundskola och gymnasiet.

När det kommer till köpt verksamhet som gymnasiet främst faller under kan inte verksamheterna styra kostnaderna. De övriga verksamheterna skulle i större grad behövt minska kostnader sett till de minskande volymerna.

Socialnämnden

Socialnämnden har under första halvåret 2024 haft ett mycket högt inflöde av nya ärenden. Antalet nya ärenden har inom vissa områden varit nästan 70procent fler än motsvarande period föregående år. Då verksamheterna inte har möjlighet att påverka inflöde har såväl myndighetsenheterna som verkställigheten påverkats av en ökad arbetsmängd.

Äldreomsorgen arbetar för att säkerställa en effektiv bemanningsplanering som tar hänsyn till en god arbetsmiljö utifrån reglerna för dygnsvila. För att möjliggöra scheman som efterlever reglerna för dygns- och veckovila har kartläggning visat ett större behov av personal under helger. Till följd av att personalen är tillsvidareanställda med möjlighet till heltid skapar det en överkapacitet på vardagar vilka nyttjas som resursspass. Resursspassen används i schemaplaneringen för att ersätta frånvaro på den egna och andra enheter. Det skapar en god arbetsmiljö då enheterna numera består av fler personal med erfarenhet och kunskap om arbetsplatsen samt dess rutiner istället för att nyttja timanställda.

Under våren anställdes en välfärdssamordnare med ansvar att implementera välfärdsteknik i verksamheterna för att möta de demografiska utmaningar som nämnden har framför sig. Välfärdssamordnaren har påbörjat införandet av fjärrtillsyn, där en pilot är planerad att genomföras under hösten. Även läkemedelsrobotar är planerade att implementeras under hösten. Dessa typer av välfärdsteknik ger den enskilde större självständighet, samtidigt som personalresurser kan nyttjas mer effektivt. På grund av låga volymer förväntas i initialt skede ingen större ekonomisk påverkan.

Den nya socialtjänstlagen träder i kraft i juli 2025 vilket förväntas påverka samtliga nämnder, men framför allt socialnämnden. Genom riktade statsbidrag för 2024 har en utvecklingsledare anställts för att bevaka och arbeta med omställningen till den nya lagen och dess intentioner. Utvecklingsledaren genomför under innevarande år en kartläggning över hur nämnden ska anpassa sig för att arbeta i linje med den nya lagen då den träder i kraft.

Under våren har en omorganisering inom funktionsstöd genomförts där varje chef nu ges bättre möjlighet till ett nära ledarskap utifrån att de har färre medarbetare. Det nära ledarskapet skapar förutsättningar för varje chef att tillförsäkras god kunskap om sin verksamhet för att såväl kunna möta verksamhetens behov av kompetensförsörjning som kvalitetsutveckling. Vidare ges cheferna förutsättningar att bedriva ett gott arbetsmiljöarbete tillsammans med sina medarbetare.

Den 13 juni 2024 meddelade Europeiska unionens råd att det tillfälliga massflyktsdirektivet förlängs till och med den 4 mars 2026. Samtidigt ändrades förutsättningarna för folkbokföring vilket innebär att personer som har flytt kriget i Ukraina och har varit i Sverige med uppehållstillstånd i minst två år nu kan folkbokföra sig i Sverige. Detta kommer innebära ett utökat kommunalt ansvar främst beträffande bostadsfrågan, försörjningsstöd samt till viss del insatser för personer med funktionsnedsättning.

Den 12 november 2024 sker driftstart av vårdinformationsmiljön Millennium. Varje kommun är ansvarig för att genomföra sina egna lokala införandeprojekt. Socialnämnden har tillsatt en projektledare för att driva det lokala införandeprojektet. Införandet kommer medföra ytterligare kostnader för nämnden på grund av bland annat ökade kostnaderna associerade med användarlicenser samt kostnaderna för anslutning till den identitets- och behörighetsfederation som är ett nödvändigt krav för att ansluta till Millennium.

Äldreomsorgen

Prestationer, snitt	Utfall jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022
Procentuell beläggning demens	96%	99%	94%
Procentuell beläggning somatik	99%	102%	95%
Procentuell beläggning korttid	103%	97%	96%
Antal vårdtagare med beslut om hemtjänst	127	129	119

Att särskilt boende inte uppnår 100 procent beläggningsgrad trots kö beror på att det uppstår ett tidsglapp vid ut- och inflyttning. När en individ avlider har närstående rätt att ha kvar lägenheten upp till en månad eftersom hyran betalas i förskott. Under denna tid töms lägenheten samt besiktigas. I vissa fall sker renovering innan nästa brukare flyttar in. Att det under föregående år uppstod en beläggningsgrad på över 100 procent beror på parboende.

Procentsatsen på korttidsenheten baseras på 8 rum. I perioder har rummen varit dubbelbelagda, vilket förklarar över 100 procent beläggning.

Antal brukare med hemtjänsten pendlar under året. Utifrån analys av årets statistik framgår att antalet brukare och beviljade timmar var som högst i början av året, för att sedan pendla under resterande månader.

Funktionsnedsättning

Prestationer för Socialnämnden	Prognos 2024	Utfall 2023
Grupp- och servicebostad LSS, egen regi	21	20
Grupp- och servicebostad LSS, extern regi	6	4
Övrig placering enl. LSS (skola/internat-barn)	2	3
Daglig verksamhet, egen regi	23	30
Daglig verksamhet, extern regi	6	4

I nuläget har funktionsstöd ingen ledig gruppboedsplats varför placering sker utanför den egna kommunen. Under 2025 planeras en ny gruppboedsplats stå färdig vilket kommer medföra ytterligare sex boendeplatser där de som idag är externt placerade kommer erbjudas plats.

På servicebostaden som bedrivs i egen regi bor idag 15 brukare. Även här finns det möjlighet till att verkställa fler beslut, dock saknas i dagsläget lägenheter att koppla till verksamheten.

23 brukare har daglig verksamhet i den egna verksamheten, vilket ger utrymme att ta emot fler deltagare vid behov. Samtidigt är ytterligare 6 beslut om daglig verksamhet verkställda i extern regi. Verksamheten kommer, i det fall det är möjligt, erbjuda plats i den egna verksamheten.

Individ- och familjeomsorg

Insatser	Utfall jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2023
Ekonomiskt bistånd, antal hushåll snitt/månad	29	35
Placeringar vuxna missbruk (HVB+LVM) antal dagar	126	232
Placeringar barn och unga HVB, antal dagar	409	273
Placeringar över 14 dagar barn och unga familjehem, antal individer	14	19
Aktualiseringar barn och unga	366	390
Antal öppnade utredningar barn och unga	79	64
Aktualiseringar totalt barn /unga, vuxen	1184	806

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd har inte ökat jämfört med föregående år, däremot ses ett visst ökat inflöde vilket också varit prognosticerat. Detta beror dels på en årligt återkommande ökning i samband med att studenter går ur skolan, dels beror det även på att personer som kommit till Sverige enligt Massflyktsdirektivet (MDF) numera kan folkbokföra sig utifrån vissa rekvisit och då får tillgång till socialförsäkringssystemet.

Beträffande placeringar har IFO gått in med ett omedelbart LVM (lagen om vård av missbrukare i vissa fall) vilket inte hade prognostiserats. Då detta är en tvångslag medför det också i sammanhanget relativt stora kostnader. Det går dock att konstatera att totalt antal placeringsdygn gällande vuxna har minskat jämfört med samma period föregående år.

Inom barn och unga ses en ökning beträffande placeringar vilket kan härledas till en generell ökning av aktualiseringar och därmed antal ärenden.

Verksamhetsområdet ser en ökad mängd ärenden inom såväl Vuxen som Barn och unga vilket behöver följas under kommande år. I genomsnitt inkommer cirka 48 nya aktualiseringar på Barn och unga per månad. Under våren förekom en relativt stor ökning medan det under juli och augusti har återgått till en mer normal nivå.

Bygg- och miljönämnden

Organisation:

Ny förvaltning och nämnd sedan 1 jan 2024.

Samverkan:

Ett nytt samverkansavtal inom energi- och klimatrådgivning har tecknats med Borås Stad.

Ett nytt samverkansavtal har tecknats med Marks kommun för myndighetsområdena alkohol, tobak, receptfria läkemedel.

LONA – våtmarksprojekt:

Medel har erhållits för att inventera våtmarker för ev kommande åtgärdsbehov inom Söråns avrinningsområde. Bygg- och miljönämnden stödjer kommunstyrelsen, som är ägare av projektet.

Insiktsmätning:

Insiktsmätningen görs för att kommunen ska få förståelse för hur vi kan förbättra vår service mot företagare och privatpersoner. En förbättring har skett sedan förra mätningen inom samtliga sex områden som undersöks. Det finns områden att arbeta vidare med som driver kundnöjdhet, framför allt är det den upplevda handläggningstiden som står i fokus inom myndighetsområdena.

E-tjänster

Ett arbete har startats upp för att kunna erbjuda e-tjänster inom de vanligaste ärendetyperna.

Revision:

Länsstyrelsen genomförde i december 2023 en revision av dåvarande samhällsbyggnadsnämndens verksamhet, inom miljöbalkens område. Utifrån revisionsrapporten finns delar att arbeta vidare med.

Teknik och servicenämnden

Teknik- och servicenämnden har i år genomfört investeringsprojekt som varit beslutade i kommunen men inte blivit realiserade. Bland annat så har en ny beachhandbollsplan invigts med närvarande av media för att stärka Bollebygds varumärke om att vara en kommun där saker händer och att vi är en attraktiv arbetsgivare. För att vara en attraktiv arbetsgivare och underlätta för distansarbete har också ett nytt satellitkontor i Gårda, Göteborg blivit tillgängligt från 1 september. En utbyggnad av omklädningsrum har också skett på Råssa för att få mer ändamålsenliga lokaler med duschar för verksamhetens personal som utgår därifrån.

Nämnden har genomfört en rad olika åtgärder och initiativ för att utveckla och effektivisera verksamheterna. Nytt system för körjournaler har införts som i kommande skede kan ge vägledning hur fordonsflottan nyttjas. Fokus för nämnden har legat på att genomföra energibesparande åtgärder, digitalisera arbetssätt, förbättra arbetsmiljön och öka servicen till kommunens invånare.

Förvaltningen har arbetat strategiskt med att minska energiförbrukningen i kommunens fastigheter och infrastruktur, bland annat genom renoveringar, övergång till förnyelsebara energikällor och ökad digitalisering. Samtidigt har nämnden stärkt bemanning och rutiner för att förbättra skötseln av den yttre miljön och centralisera avtalshanteringen för hyresavtal.

Förändringar kring lagstiftning inom fastighetsnära insamling har inneburit att upphandling tillsammans med Sjuhäradskommuner om fyrfackskärl nu är genomförd. En samverkan över kommungränser har skett vilket innebär större avtalsvolymmer som generellt leder till lägre anbud. På Råssa ÅVC finns också numera en container för hårdplats vilket innebär att en ny fraktion kan samlas in.

Arbetet med att få in en ansökan om nytt tillfälligt tillstånd för reningsverket fortskrider väl och val av teknisk lösning har gjorts. Samrådsmöten med bland annat länsstyrelsen är avklarad. Ett förslag finns på ansökan om tillfälligt tillstånd för ca tio år och är nu under den sista granskningsrundan.

De taxefinansierade verksamheterna står inför stora utmaningar för att framtidssäkra infrastrukturen vilket kommer kräva stora investeringar och ett kontinuerligt kvalitetsarbete. Teknik- och servicenämnden arbetar kontinuerligt och målmedvetet för att lösa dessa utmaningar och fortsätta utveckla en effektiv och hållbar kommunal service.

Arbetet med att komma i budget i balans med enheter som 2024 gick med underskott fortgår och är fortsatt i balans medans VA kollektivet visar underskott som får balanseras i nämndens budgetutrymme. Enheterna har dock ekonomiska och logistiska utmaningar med bl.a. ökat behov av anpassad kost, ansträngd arbetsmiljö och logistiska utmaningar. En logistisk utmaning är behovet av samutnyttjande av matsalen i Bollebygds skolan för att tillgodose skolans behov och mötesbehov för större grupper.

Förvaltningen deltar aktivt i kommunövergripande satsningar inom områden som informationssäkerhet, folkhälsa, klimatarbete och krisberedskap. Eftersom kommunen följer likhetsprincipen i kristider är nämnden fortsatt det operativa navet i dessa situationer vilket innebär att basala behov behöver levereras till kommunen såsom vatten, reservkraft, mat och logistik till utpekade verksamheter. Förvaltningen har kartlagt investeringsbehov som berör nämndens verksamhet.

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo)

Stiftelsen gör inget delårsbokslut och därmed tas inte heller någon sammanställd redovisning fram för koncernen per augusti. Stiftelsen har gjort en ekonomisk uppföljning vid halvårsskiftet. Den visade på ett resultat för perioden på 2,3 miljoner kronor som kan jämföras mot budgeterade -5,7 miljoner kronor.

Prognosen var i juni att helåret kommer att landa på -2,7 miljoner kronor vilket är 8,7 miljoner kronor högre än budgeterade -11,4 miljoner kronor.

Den positiva budgetavvikelsen kan till största delen förklaras av att planerad rivning av fastighet med medföljande hyresbortall har blivit uppskjuten till nästa år, samt att ett uppskjutet stamreoveringsprojekt har inneburit lägre kostnader för året.

Väsentliga händelser som inträffat efter redovisningsperiodens slut

Inga händelser finns att rapportera.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Demografiska förändringar

Befolkningen har hittills under året (t.o.m. juli) ökat med 50 invånare eller 0,5 procent. Jämfört med sista juli förra året har befolkningen ökat med 42 personer, vilket motsvarar en ökning på 0,4 procent.

Befolkningsökningen har avtagit jämfört med första åren i 2020-talet, men är något högre än förra årets befolkningsökning. I riket ökade befolkningen med 0,2 procent senaste året vilket innebär att trots den relativt låga befolkningstillväxten är ökningstakten högre i Bollebygd än resten av riket.

	2024	2023
Antal invånare början av året	9733	9 703
Antal födda	47	53
Antal döda	-56	-37
Födelsenetto	-9	16
Inflyttning	350	405
Utflyttning	-292	-387
Flyttnetto	58	18
Invandring	20	18
Utvandring	-19	-16
Invandringsnetto	1	2
Övrig förändring	0	2
Antal invånare 31 juli	9783	9 741
<i>Förändring under perioden</i>	<i>50</i>	<i>38</i>

För budgetplanering är befolkningsutfallet 1 november intressant eftersom det ligger till grund för kommunens skatteintäkter och kostnadsutjämnning näst kommande år. Jämfört med 1 november 2023 har befolkningen ökat med 0,5 procent vilket är högre än de 0,3 procent som använts för beräkning av de skatteintäkterna för planåren 2025–2026 i budgeten. Detta samtidigt som befolkningen inte ökat i samma takt som förväntat i riket talar för, allt annat lika, ett högre utfall för skatteintäkterna. Dock ska påpekas att den absolut viktigaste delen för skatteintäkterna i riket är antalet arbetade timmar och den generella konjunkturen.

Järnvägen

Under flera år har det utretts och planerats för en ny järnväg mellan Göteborg och Borås för att skapa en stor, attraktiv och sammanhållen arbetsmarknad och bidra starkt till ökad social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Planen är att det ska byggas en dubbelspårig järnväg och på vägen mellan Borås och Göteborg ska det finnas en station i en tunnel under flygplatsen Landvetter, en station i Mölndal och tre stationer inne i Göteborg: Korsvägen, Haga och centralstationen.

Ett stickspår in till och ut från Mölnlycke ska också finnas. Det ska gå att resa mellan Borås och centrala Göteborg på mellan 30 och 36 minuter med tåg som ska gå upp till 250 km/h.

I juni 2024 gjordes en överenskommelse mellan de berörda kommunerna, regionen och statliga aktörer om sträckningen och i augusti kom parterna överens om hur den kommunala medfinansieringen ska se ut. För Bollebygds del innebär överenskommelsen att Bollebygd inte kommer stå för någon medfinansiering förutom egna kostnader för detaljplaner. I gengäld kommer dragningens utformning innebära en möjlig framtida station i kommunen och att Bollebygd ska få dubbel zontillhörighet i Västtrafiks taxesystem.

Under hösten ska beslut fattas i respektive kommuns fullmäktige så att Trafikverket kan gå vidare med genomförandeavtal och planeringsarbete.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Avstämning av mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2024 om två finansiella mål:

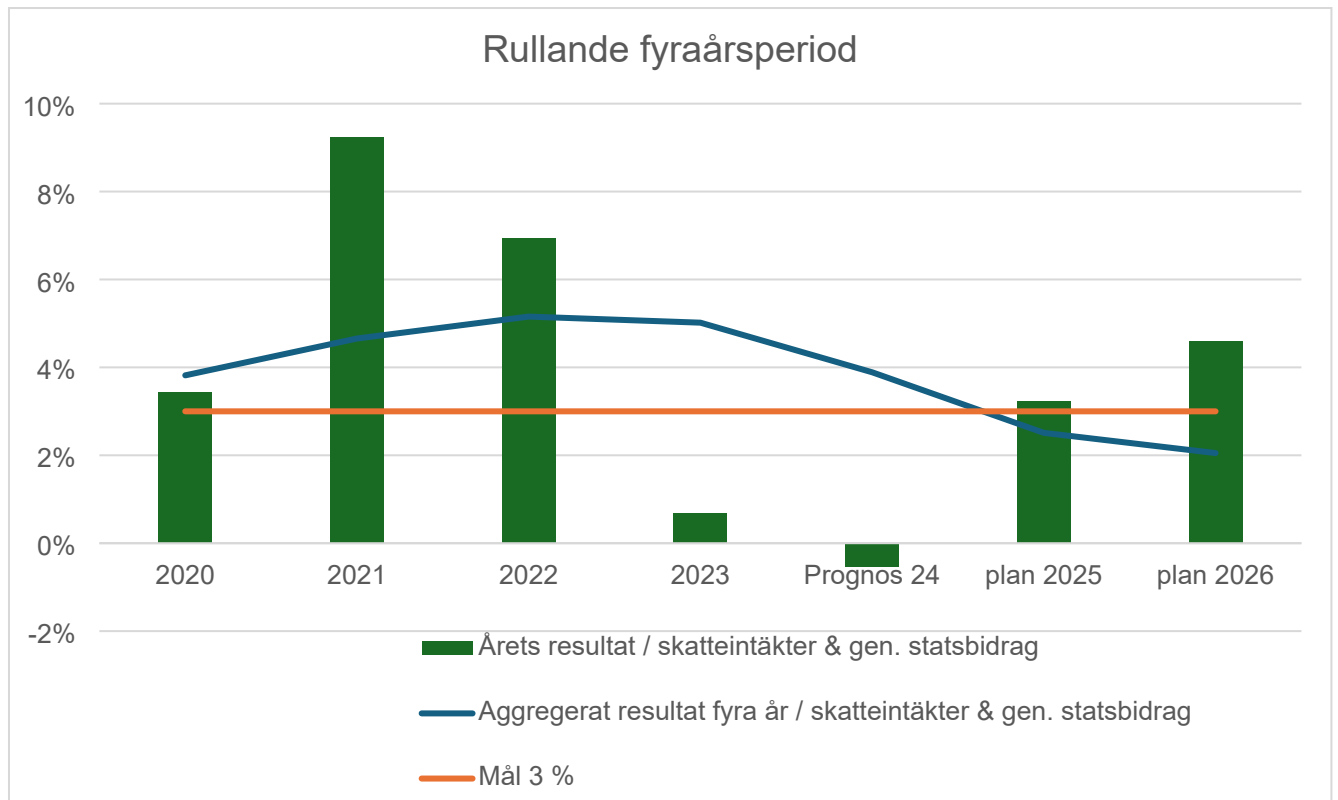
1. Det ekonomiska resultatet ska motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag för en rullande fyraårsperiod.

Kommunens prognosticerade resultat på -3,7 miljoner kronor innebär att resultatet kommer utgöra -0,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidragen. Om utfallet i årsbokslutet är i linje med prognosen kommer aggregerat resultat för en fyraårsperiod utgöra 3,9 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Prognosen är att målet kommer att vara uppfyllt.

Årets svaga prognosticerade resultat kan dock göra det svårare att nå upp till målet kommande år. För 2024 bärs målet upp av starka resultat som levererades under åren 2021 och 2022.

I diagrammet visas planerat resultat utifrån 2024 års budget för kommande år. Notera att budgeterat resultat kommer att behöva höjas jämfört med planen om aggregerat resultat på 3 procent ska nås kommande år.

Ett problem med rullande fyraårsperiod är att ett års resultat kan tyngas ned på grund av nedskrivningar eller utrangeringar av tillgångar som tagits upp felaktigt tidigare år. Ett exempel är de extraordinära kostnaderna från 2023 som kommer ifrån fel i redovisningen 2019-2022. För att nå målet om 3 procent rullande fyraårsresultat 2025 skulle resultat för 2025 behöva nå upp till 35 miljoner kronor jämfört med dagens plan på 23 miljoner kronor. En möjlighet att kringgå det här problemet är att jämförelsestörande poster räknas bort från resultatmålet.

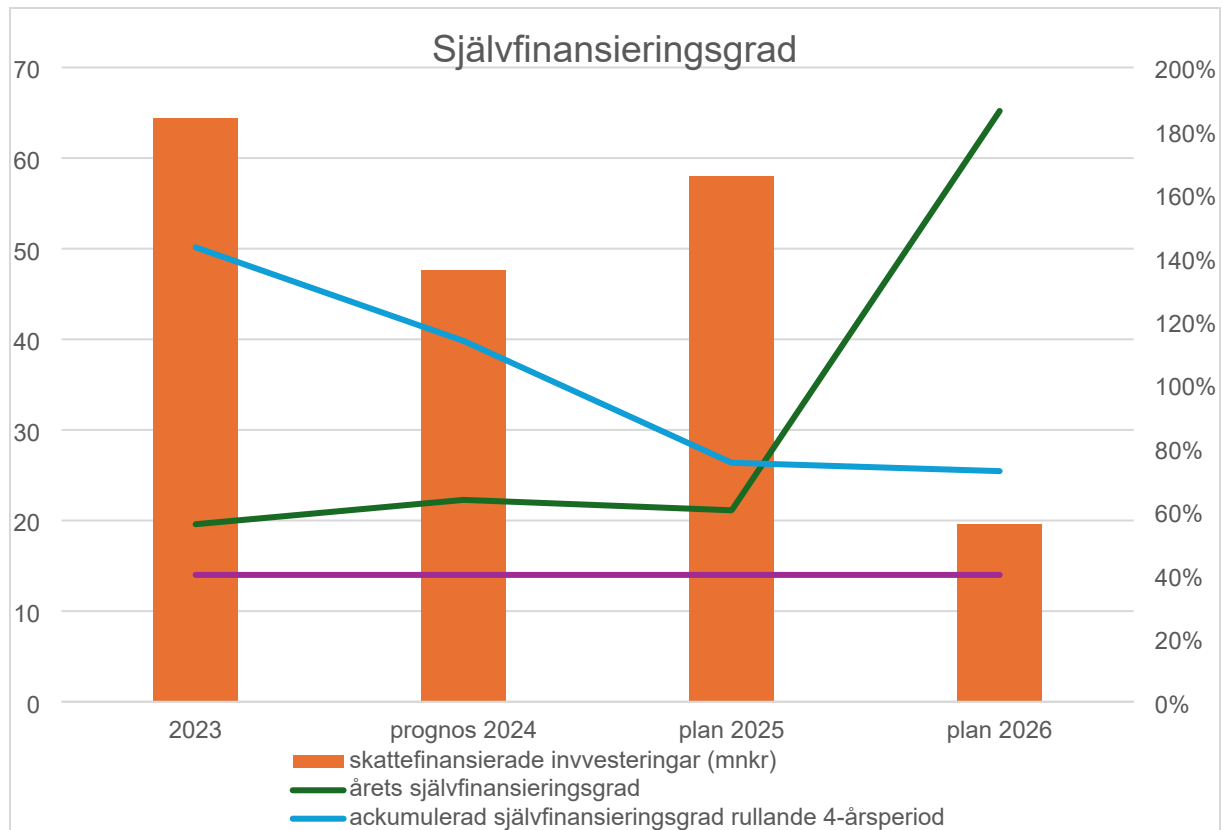

2. Över samma tid ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel

Skattefinansierade investeringar prognosticeras till 47,6 miljoner kronor för helåret 2024. Det motsvarar 64 procent av avskrivningar och skatteintäkter. Det betyder att självfinansieringsgraden är 64 procent och att kommunen således kan finansiera investeringar till en stor del med egna medel. Målet kommer att uppnås.

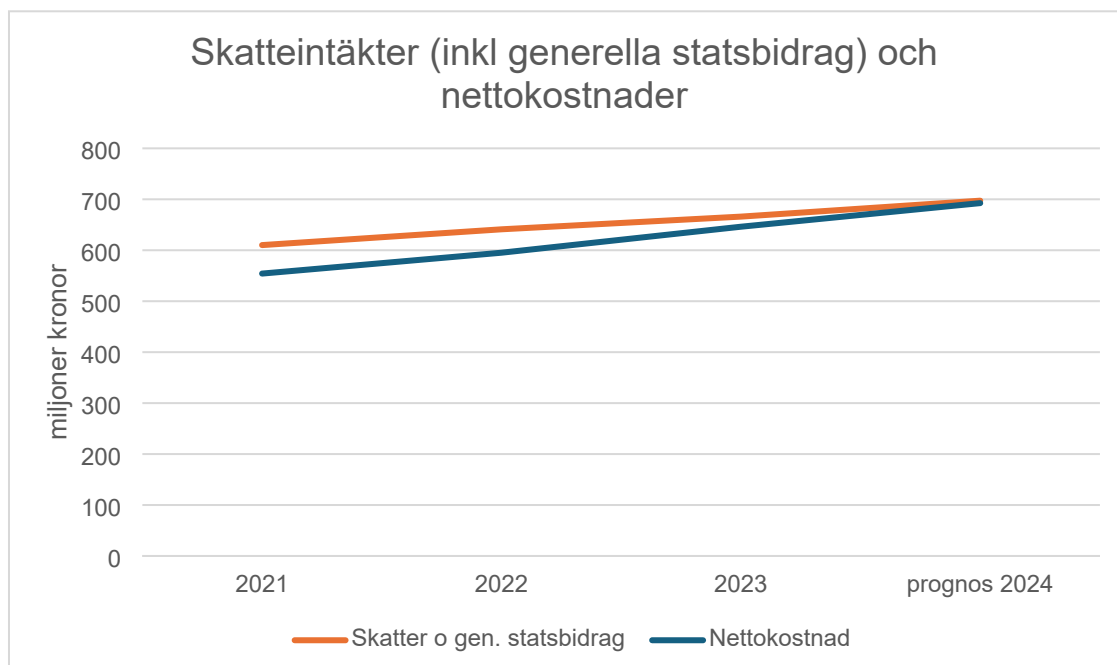
Om prognosen slår in har kommunen utrymme för något lägre självfinansieringsgrad kommande år. Värt att notera är att den totala investeringsmassan har varit relativt låg utan några större investeringsprojekt under senaste fyra åren. Ökar investeringstakten kan det krävas att resultatet också förbättras för att nå upp till målet om 40 procent över rullande fyraårsperiod kommande år. Utifrån prognos och senaste årens självfinansieringsgrad skulle det finnas utrymme för investeringar för motsvarande 232 miljoner kronor under 2025 och 2026 för att klara av 40 procent självfinansieringsgrad över rullande fyraårsperiod vid mandatperiodens slut. En sådan investeringstopp skulle dock ställa högre krav på självfinansieringsgrad över nästkommande år.

Målet är formulerat så att det endast omfattar skattefinansierade investeringar och exploateringar. Vad som avses med skattefinansierad exploatering är otydligt. Omsättningstillgångar i form av tomter och dess anskaffningskostnad räknas inte hit medan exploateringsprojektets tillhörande infrastruktur räknas in. Vissa större investeringar inom VA-området kan vara föremål för skattefinansiering beroende på hur stor del taxekollektivet utnyttjar.

Nettokostnadsutvecklingen

Verksamhetens nettokostnader prognostiseras öka med 7,2 procent jämfört med utfall föregående år. Som motpart till den här prognostiserade nettokostnadsutvecklingen har skatteintäkterna ökat med 4,7 procent. När nettokostnaden ökar mer än skatteintäkterna sjunker resultatet. Det är därför viktigt att se till så att inte nettokostnaderna ökar mer än skatteintäkterna sett ur ett längre perspektiv. Att skatteutvecklingen varit lägre än nettokostnadsutvecklingen demonstreras i grafen nedan genom att avståndet mellan blå linjen och orange linjen minskat för prognos 2024 så att strecken nästintill går ihop.

Diagrammet visar utvecklingen av skatteintäkterna och de generella statsbidragen överst samt kommunens nettokostnader underst. Mellanrummet mellan kurvorna utgörs främst av resultatet och till mindre del av finansnettot.

Personalkostnaderna

Lönekostnaderna ökade 5,5 procent jämfört med föregående period. Ökningen förklaras av avtalsenliga löneökningar samt ökade antal anställda. Det är på totalen endast en liten ökning av medarbetare och ökningen kan till största del förklaras av löneökningar som landade på 4,1 procent på totalen (exklusive vårdförbundet).

Förutom direkta lönekostnader består personalkostnaderna av sociala avgifter och pensionskostnader. De sociala avgifterna ligger på samma nivå som föregående period och har därmed i stort sett utvecklats procentuellt i linje med löneökningen.

Pensionskostnaden är en stor del i personalkostnaderna. Pensionskostnaden för helåret 2024 för Bollebygds kommun väntas bli cirka 4,7 miljoner kronor högre jämfört med senaste prognosen som budgeten baserade sig på. Det förklaras främst av höga pensionsutbetalningar för en anställd med alternativ pensionslösning som gick i pension under året. När personen gick i pension gjorde pensionsförvaltaren en sista beräkning och kom fram till att det saknades inbetalningar för att täcka den avtalsenliga pensionen vilket korrigerades genom extra inbetalningar i år.

Det är även en något högre prognos för den avgiftsbestämda pensionen då det finns fler nya anställningar och högre löner. Vidare ökar avsättningarna främst på grund av uppskjutna uttag av pension, högre löner och ny information om tidigare anställningar.

Övrigt kring intäkter och kostnader

Intäkterna uppgick till 81,9 miljoner kronor för perioden vilket är 16 procent lägre än för perioden föregående år. Två engångsposter föregående period kan förklara en stor del av minskningen. Exploateringsverksamheten inkom med 7,3 miljoner kronor föregående år. Därutöver löstes den VA-fond som fullmäktige beslutade att inrätta 2019 upp till följd av att tidsfristen för fonden löpt ut och investeringen som fonden avsåg att finansiera hade skjutits på framtiden. Fonden innehöll 8,3 miljoner kronor. Rensas föregående periods intäkter från dessa poster hamnar intäkterna på 82,0 miljoner kronor vilket är i stort sett på samma nivå som för perioden i år.

Kostnaden för köpt verksamhet har ökat med 10,4 procent eller 9,3 miljoner kronor. Kostnadsökningen återfinns framför allt inom Socialnämndens verksamheter där kostnaden för placeringar inom barn och unga har ökat (3,6 miljoner kronor). Även kostnaden för köpt gymnasieverksamhet har haft betydande ökning (3,8 miljoner kronor).

Kommunens pensionsförpliktelser

De totala pensionsförpliktelserna uppgick till 217,5 miljoner kronor, inklusive skatt, av denna utgjorde 81,1 miljoner kronor avsättningen i balansräkningen och resterande 136,4 miljoner kronor utgjorde ansvarsförbindelsen utanför balansräkningen. Den största förklaringen för förändring mellan åren är att pensionsavsättningarna inflationsjusteras. Redovisningen är i enlighet med lagstiftningen, den så kallade blandmodellen. Kommunen har inte tryggt förpliktelserna genom försäkring eller stiftelse, samtliga är så kallade återlånade medel. Se vidare not 20 och 25.

I ansvarsförbindelsen finns 2,5 miljoner kronor upptagna som avser Bollebygds kommuns del från pensionsavsättning som tillhör Borås stad. Avsättningen rör 417 personer från tiden när Bollebygd tillhörde Borås. Bollebygd Kommun betalar 5,46 procent av pensionskostnaden för de här personerna.

Pensionsförpliktelse, kommunen	2024 aug	2023 aug	2022 aug
Avsättning inkl. särskild löneskatt	81,1	62,7	49,0
Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	136,4	138,9	135,4
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring eller stiftelse	0	0	0
Summa pensionsförpliktelser	217,5	201,6	184,4
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel*	0	0	0
Återlånade medel	217,5	201,6	184,4

Beloppen är i mnkr. *Inga specifikt öronmärkta medel finns.

Pågående tvister

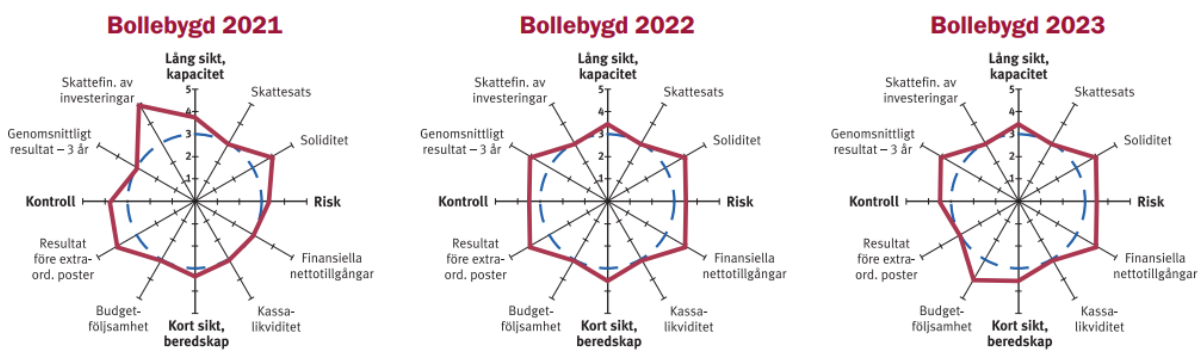
Det pågår för närvarande inte några tvister som påverkar den ekonomiska ställningen i kommunen.

Balanskravsresultatet

Kommunen har inga negativa resultat att reglera. I prognosticerat resultat finns vinster om 0,7 miljoner kronor i realiserade värdepappersökningar. Dessa vinster kommer att räknas bort i balanskravsresultatet vilket innebär ett negativt balanskrav om -4,4 miljoner kronor. Utifrån nuvarande prognos kommer resultatutjämningsreserven att behöva nyttjas för att balansera upp balanskravsresultatet. Utifrån riktlinjerna antagna i budgeten uppfyller kommunen de två kriterierna om att balanskravet är negativt och genomsnittliga skatteutvecklingen varit understiger den genomsnittliga de senaste tio åren. Det kommer även behöva upplysas om varför resultatutjämningsreserven nyttjats. Bollebygd hade 99,8 miljoner kronor i resultatutjämningsreserv vid årets ingång.

Utvärdering av god ekonomisk hushållning

I den så kallade R-K-modellen har kommunen jämförts utifrån ett antal ekonominyckeltal för de senaste tre åren, se nedan. Den visar att kommunen relativt sett har en god finansiell ställning jämfört med andra kommuner i Västsverige.

I koncernen Bollebygds kommun ingår förutom själva kommunen den kommunala bostadsstiftelsen Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder. Vid utgång av 2023 redovisade stiftelsen 57 miljoner kronor i eget kapital. Det prognosticerade underskottet är ur det perspektivet inte särskilt bekymmersamt utifrån rådande omständigheter med högt ränteläge. En utav de största riskerna för bostadsbolag med höga lån är ränteutvecklingen. Att inflationen avstannat och räntorna

minskar i samhället är positivt för bostadsbolagets ekonomi. Sammantaget anses inte Bollebos ekonomi utgöra någon större risk för kommunen som helhet.

En mer fördjupad analys över koncernens finansiella ställning kommer att ges till årsredovisningen.

I delårsrapporten görs bedömningen att båda de finansiella målen kommer att uppnås. Även om resultatet måste förbättras kommande år vilket innebär en risk.

Av kommunfullmäktiges tolv verksamhetsmål prognosticeras att åtta kommer uppfyllas delvis och fyra uppfylls. Flera mål är beroende av mätningar som inte publicerats ännu vilket försvårar bedömning av kommande måluppfyllnadsgrad. För vidare bedömning av måluppfyllelsen se separat stycke i slutet av rapporten.

Enligt kommunens riktlinje råder god ekonomisk hushållning när de finansiella målen uppnås samt merparten av verksamhetsmålen uppfylls. Båda de finansiella målen prognosticeras att uppnås medan det för verksamhetsmålen finns en risk att inte merparten uppnås. I så fall skulle inte god ekonomisk hushållning råda enligt antagna riktlinjer i fullmäktiges budgetdokument.

Väsentliga personalförhållanden

Personalstatistik

	Jan – jun 2024			Jan – jun 2023		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	559	144	703	534	134	668
Antal visstidsanställda	68	37	105	69	29	98
Antal timavlönade (timmar)	28535	16219	44754	30143	11724	41867
Övertid/fyllnad/mertid (timmar)	904	677	1581	1241	309	1550
Andel tillsvidareanställda m. heltid (%)	91,95	94,44	92,46	90,26	95,52	91,32
Sjukfrånvaro (%)	7,88	4,58	7,19	8,95	5,25	8,15
Sjukfrånvaro ≥ 60 dagar (%)	40,94	23,71	38,63	44,85	31,98	43,05
Sjukfrånvaro ≤ 29 år (%)	4,53	5,89	4,95	7,03	4,45	6,21
Sjukfrånvaro 30-49 år (%)	7,25	3,34	6,39	8,4	4,46	7,51
Sjukfrånvaro ≥ 50 år (%)	9,42	6,16	8,86	10,13	7,09	9,59

Antalet tillsvidareanställda har ökat med 35 personer jämfört med samma period föregående år. Även de tidsbegränsat anställda har ökat med 7 personer. Antalet timmar utförda av timavlönade medarbetare har ökat med 2887 timmar till 44 754 timmar vilket motsvarar drygt 40 årsarbetare på halvårsbasis. Ökningen motsvarar ca 2 årsarbetare på halvårsbasis. Andelen tillsvidareanställda med heltid har ökat med 1,14 procentenheter.

Sjukfrånvaron har minskat med nästan en procentenhet, även sjukfrånvaron som överstiger 60 dagar har minskat. Minskningen är 4,42 procentenheter. Det är fortsatt så att äldre medarbetarna har den högsta sjukfrånvaron.

Förvaltning	2024 jun	2023 jun
Kommunstyrelseförvaltningen	1,16	2
Teknik- och Serviceförvaltningen	7,08	8,6 (SBF)
Bygg- och miljöförvaltningen	6,26	8,6 (SBF)
Socialförvaltningen	8,62	9,1
Utbildningsförvaltningen	6,98	7,93
Totalt	7,19	8,15

Sjukfrånvaron per förvaltning 2023-2024

Teknik- och Serviceförvaltningen och Bygg- och miljöförvaltningen är nya från och med 2024-01-01 och det finns ingen statistik för 2023. Samhällsbyggnadsförvaltningens statistik för 2023 finns för jämförelse.

Kompetensförsörjning

Bollebygds kommun har precis som de flesta andra kommuner och företag stora utmaningar när det gäller kompetensförsörjning. Den tillgängliga arbetskraften i

Sverige räcker helt enkelt inte till. Till det kommer att arbetskraften ska ha rätt kompetens för arbetet. Utmaningarna märks i alla yrkeskategorier och kommunen förvaltningar arbetar aktivt med frågan. Arbetet bedrivs brett för att locka nya medarbetare men det är även viktigt att arbeta för att behålla befintliga medarbetare.

Kommunens chefer lyfter kontinuerligt kompetensutvecklings- och utvecklingsbehov med sina medarbetare i Den röda trådensamtalen för att både nu och i framtiden ha medarbetare med god och uppdaterad kompetens.

Arbetet med en tillitsfull organisation har under året fortsatt, detta ger medarbetarna möjlighet till ökad påverkan och delaktighet i sitt dagliga arbete som i förlängningen kan öka trivseln på arbetsplatserna.

Utöver rekrytering är en bra introduktion en viktig fråga ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Förvaltningarna arbetar kontinuerligt med att stärka introduktionen och skapa goda förutsättningar för nya medarbetare.

Antalet äldre som behöver mer avancerad vård i hemmet ökar och det ställer högre krav på socialförvaltningen, dels behöver antalet medarbetare bli fler och fler medarbetare behöver ha särskild kompetens. Förvaltningen har svårt att tillsätta tjänster i den grad som krävs för att möta brukarnas behov.

Undersköterskor, sjuksköterskor och medarbetare inom rehab är professioner som är svårrekryterade. Förvaltningen aktivt med både samverkan med olika lärosäten samt marknadsföring i olika forum.

Rekryteringsläget vad gäller förskollärare har förändrats till det bättre och Utbildningsförvaltningen har under året lyckats rekrytera förskollärare till lediga tjänster.

På Kommunstyrelseförvaltningen är det framförallt HR avdelningen som har svårt att rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens.

Mångfald och jämställdhet

Under 2024 har arbetet med att implementera ett integrerat arbetssätt i jämställdhetsarbetet fortgått. Arbetet på individnivå genomförs i samband

medarbetaruppföljningarna. På arbetsplatsnivå är jämställdhetsarbetet en integrerad del i årshjulet för arbetsmiljö- och personalprocesser.

Inför löneöversyn 2024 gjordes en jämställdhetsanalys av lönerna i kommunen och resultatet visar att det fortfarande finns åtgärder att genomföra inom området lön. Det kan konstateras att löneskillnaderna mellan kvinnors löner och mäns löner ökar när det inte genomförs särskilda satsningar på de stora kvinnodominerade yrkesgrupperna såsom undersköterska och barnskötare.

Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljön utifrån alla aspekter för förvaltningarnas alla medarbetare och chefer präglas av ett kontinuerligt arbete för att främja hälsa, förebygga och förhindra ohälsa. Det systematiska arbetsmiljöarbetet planeras och genomförs med stöd av det framtagna årshjulet för arbetsmiljö- och personalprocesser.

Under året har arbetet med ”hållbar organisation” fortgått på samtliga förvaltningar. Resultatet av arbetet bidrar till en ökad delaktighet för medarbetarna och utifrån det en bättre arbetsmiljö.

Under våren har den årliga medarbetarenkäten genomförts och enkäten visar på en hög övergripande nöjdhet med arbetssituation, god stämning på arbetsplatsen och närmaste chefs ledarskap. Medarbetarna tycker också att de har ett meningsfullt och utvecklande arbete. Hållbart medarbetarengagemang (HME) har ökat från 81 vid mätningen 2023 till 83 vid årets mätning. Det är en positiv förändring och resultatet är väsentligt högre än det sammanvägda resultatet för alla kommuner. Det är ett kvitto på att det arbetet som görs inom arbetsmiljö och hälsa är ett arbete i rätt riktning. 89 procent av medarbetarna har svarat på enkäten och det innebär att resultatet är mycket tillförlitligt.

Resultatet av medarbetarenkäten visar också på områden som kan förbättras ytterligare. Ett sådant område är att introduktionen av nya medarbetare kan stärkas ytterligare. Utifrån det har det startats upp ett

arbete för att tydliggöra den kommuncentrala introduktionen. Arbetet kommer därefter fortsätta genom att sammankoppla den kommuncentrala introduktionen med den arbetsplatspecifika introduktionen.

Resultatet av medarbetarenkäten visar också på att arbetet mot kränkande särbehandling måste fortsätta. Utifrån dialog i den centrala samverkansgruppen med de fackliga organisationerna kommer kunskapen om hur man motverkar kränkande särbehandling stärkas hos både chefer och medarbetare. Arbetet inleds under hösten 2024.

Andelen medarbetare som har tidsbegränsade anställningar är högre i de typiskt kvinnodominerade befattningarna och där behöver arbetet fokuseras på att erbjuda bättre anställningsvillkor såsom heltidsarbete och tillsvidareanställningar.

En viktig del i en god arbetsmiljö är medarbetarens möjlighet till delaktighet och möjlighet att påverka. I uppföljningsmodellen Den röda tråden har chef och medarbetare regelbunden dialog om hur arbetsvardagen ser ut för medarbetaren. Den röda tråden är genom det ett viktigt instrument för cheferna när de ska planera och leda sin verksamhet. I den röda tråden är det också viktigt att dialog förs om förutsättningarna för medarbetarna att utföra arbetet och hur balansen mellan krav och resurser ser ut. Det skall i arbetet finnas rimliga förutsättningar för att utföra arbetet. Det krävs en balans mellan krav och resurser. Krav är en naturlig del av arbetet och är i sig inte skadligt. Krav kan vara både stimulerande och positiva och bidra till att skapa mening i arbetet. Men om kraven överstiger de resurser som finns under en längre tid, så ökar risken för ohälsa.

Förväntad utveckling

Kommunens resultat för perioden januari-augusti är ett underskott på -2,1 miljoner kronor. För helåret prognosticeras resultatet till -3,7 miljoner kronor, vilket är 8,2 miljoner kronor lägre än förra året resultat och 4,6 miljoner kronor lägre än budgeterade överskottet på 0,9 miljoner kronor. Prognosen för den löpande verksamheten är ett underskott mot budget på 8,2 miljoner kronor.

Alla nämnder med prognosticerat underskott har uppdrag att vidta åtgärder för att nå budget i balans. I enlighet med styrmodellen kommer nämnderna beskriva effekter av de vidtagna åtgärderna för att nå budget i balans i nästa rapporttillfälle som är efter oktober.

Underskott mot budget kan uppstå på grund av två huvudsakliga anledningar. Antingen en tillfällig oplanerad kostnadsökning som legat utanför verksamhetens kontroll. Exempel på sådan kostnadsökning är reparationskostnader till följd av extremväder eller värdeminskning av tillgångar. Den här typen av underskott innebär sällan problem kommande år för nämnder som inte har eget kapital att återställa. Den andra typen av underskott beror på att kärnverksamheten kostar mer än vad som finns budget för. Underskott till följd av att kärnverksamheten kostar mer än budget kan innebära dubbla anpassningsbehov till nästkommande år då anpassningar mot föregående års budgetutrymme måste göras samtidigt som nästa års effektiviseringskrav ska lösas.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens delårsresultat var ett underskott på 0,2 miljoner kronor. Till följd av omorganiseringen är det svårt att följa upp nettokostnadsutvecklingen på ett säkert vis. I jämförelsesiffror föregående år är Plan och Exploateringsenheten omräknad så att den även tillhör Kommunstyrelsen föregående år medan strategisk fastighet inte kunnat räknas om på tillförlitligt vis. Det kan dock med säkerhet konstateras att nettokostnaden har ökat vad gäller personalkostnader vilket förutom omorganisering även beror på tillsatta tjänster samt ökade löner jämfört med föregående period.

Prognosen för helåret tyder på ett underskott på -0,3 miljoner kronor.

Underskottet kan främst härledas till planverksamheten där konsultkostnaderna

överskridit budget till följd av utredningskostnader men även arbete med att komma i kapp med tidigare års eftersatta arbete som att lösa in mark vi är skyldiga att göra.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämndens prognos för helåret är ett underskott på 5,5 miljoner kronor och utgör 1,6 procent av budgetramen. Nettokostnadsutvecklingen för perioden jämfört med föregående år är en ökning på 9,7 procent. På intäktssidan har intäkterna sjunkit till följd av färre sålda platser. Kostnader för bidragsutbetalningar har ökat eftersom en större andel bidrag utbetalats tidigare i år samt att aktivitetsbidragen har ökat. Kostnader för köpt verksamhet har ökat med 9,1 procent och störst andel av ökningen står gymnasiet och anpassade gymnasiet för.

Personalkostnaderna har ökat med 5,7 procent. Löneökningar med tillhörande personalomkostnader står för en del av ökningen men också att man enligt personalstatistiken har fler anställda. Lokalkostnader inklusive städ har ökat med 14,5 procent och beror på ökade kostnader i internhyresmallen.

Utbildningsförvaltningen bär till skillnad från förra året också helårskostnaderna för nya delen av matsalen i Bollebygdskolan. Övriga kostnader, material och tjänster har också ökat, främst till följd av ökade leasingkostnader för datorer till elever och personal, ökade kostnader för skolskjuts, licensavgifter, elevmåltider samt konsulttjänster på grund av vakanser på elevhälsan.

Nämnd, fritidshem, anpassad grundskola och vuxenutbildning visar mindre eller större överskott. Störst överskott visar fritidshem där elevantalet är lägre samt vuxenutbildningen där överskottet ökat till följd av lägre kostnader fram till augusti samt att söktrycket och beviljanden inte är högre än i våras.

Kultur och fritid samt förskola visar mindre underskott. För kultur och fritid kommer underskottet av för höga personalkostnader samt högre utbetalningar av aktivitetsbidrag. För förskolan beror underskottet på för höga personalkostnader samt minskade intäkter för sålda platser.

Störst underskott visar grundskolan och gymnasiet. Underskottet på grundskolan beror på för höga personalkostnader. Ökningen av underskottet kommer av högre lönekostnader än prognos under sommarmånaderna samt en försämrad prognos för lönekostnader under hösten. Verksamheten hade sparkrav för att få ihop budgeten vilket den inte anpassat sig till. Underskottet på gymnasiet beror på att man har fler elever i år, inte färre som volymavdraget utgjorde. Ökningen av underskottet kommer av att det har det tillkommit engångskostnader för en köpt plats på ett friskolegymnasium motsvarande en elev från 2022 och framåt samt en elev 2023 och framåt som inte funnits med i prognos samt ny köpt plats på anpassat gymnasium och tillkommande skolskjutskostnader.

Socialnämnden

Socialnämndens prognostiserar ett årsresultat för helåret -1,5 miljoner kronor, vilket utgör en försämrad årsprognos från tidigare prognoser.

Individ- och familjeomsorg har haft ökade kostnader för köpta placeringar inom missbruk, övrig vuxenvård och familjehemsplaceringar. Det är för närvarande ej helt klarlagt ifall delar av kostnaderna kan återsökas från staten. Förvaltningen återkommer under hösten med vidare information.

Efterfrågan på ekonomiskt bistånd har under första halvåret minskat. Biståndet förväntas öka igen under hösten på grund av massflyktsdirektivet och lagändring som innebär att personer från Ukraina får möjlighet att folkbokföra sig i kommunen.

Äldreomsorgen har haft ökade personalkostnader vilket beror på behov av extraturer, vak och bredvidgångar. Flera sommarvikarier har enbart arbetat ett fåtal veckor, vilket medfört större behov av bredvidgångar. Vidare har överanställningar för att hantera delade turer påverkat kostnaderna.

Inom personlig assistans har ökade vårdbehov medfört ökade kostnader.

Verksamheten Socialchef/utvecklingsenhet/bemanningsenhet prognos för verksamheten 2024 är ett överskott om +0,7 miljoner kronor. Överskottet härrör sig till personalkostnader genom vakanser samt statsbidrag om 0,5 miljoner kronor där ett beslut väntas i kommunfullmäktige i mitten av september.

Bygg och Miljönämnden

Bygg- och miljönämnden prognostiserar ett resultat i linje med budget. Prognosen är väsentligt förbättrad mot de tidigare två uppföljningsrapporterna i februari och april. Förändringen av prognosen är en konsekvens av bostadsanpassningarna som fortsatt haft ett mycket lågt utfall under året, vilket nu ger en bättre och säkrare indikation på helårets resultat. Om trenden för innevarande år fortsätter, är sannolikheten hög att prognosen justeras upp även i oktober.

Nämnden har, som tidigare signalerats, utmaningar att nå intäktsbudgeten till följd av omprioriteringar av arbetstiden. Utvecklingen på intäktssidan innebär utmaningar på lång sikt och är något som arbetas aktivt med, till exempel genom taxejusteringar.

Teknik- och Servicenämnden

Teknik- och servicenämnden prognostiserar ett resultat om -0,9 miljoner kronor. Förutom VA-verksamheten prognostiserar alla nämndens enheter ett resultat i linje med, eller bättre än, budget.

VA-verksamheten är nämndens största identifierade utmaning och stort fokus ligger på att nå en ekonomi i balans. Förslag till taxehöjning lyfts i nämnden i oktober. Nämnden har tidigt synliggjort den strukturella obalansen på enheten, med fokus på att nå ekonomisk balans inför 2025. Prognosen för nämnden förutsätter att besparingsåtgärder kan hämta in delar av det underskott som arbetats upp för VA-verksamheten. För de övriga enheterna har ett aktivt arbete med inköp, personalstruktur och effektivisering inneburit en betydligt stabilare ekonomi jämfört med 2023. Detta speglas också i nettokostnadsutvecklingen.

Renhållningsverksamheten prognostiserar ett positivt resultat. Överskott inom taxefinansierad verksamhet redovisas som en skuld till taxekollektivet vilket innebär att den positiva prognosen för renhållningsverksamheten inte kan lyfta nämndens totala resultat. Under kommande tre åren kommer överskottet behöva nyttjas inom renhållningsverksamheten.

Övriga poster

Den ofördelade budgeten på 3,6 miljoner kronor bedöms inte nyttjas under året då nämndernas prognosticerade underskott gör det svårt.

Kostnaden för pensioner är främst budgeterad på nämnderna i form av personalomkostnader (PO). För den pensionskostnad som avser utbetalningar av äldre pensionsförbindelser som inte tagits upp som avsättning finns en central pott budgeterad under Pensionsförvaltningen. Utbetalningarna av äldre pensioner har hållit sig till den budgeterade kostnaden. Underskottet på pensionsförvaltningen beror istället på att kommunen fått en hög slutavräkning för en tjänsteperson som gått i pension och haft en alternativ pensionslösning. Resultatet för perioden vad gäller pensionsförvaltningen är missvisande då indexuppräknings av pensionsavsättningen har gjorts vid delåret medan budgeten varit fördelad över hela året.

I resultatet för Finansförvaltningen ligger även kostnader för äldre detaljplaner som tidigare legat som en tillgång i balansräkningen. Tanken med den redovisningen var att kostnaden för detaljplanerna skulle mötas av plankostnadsavgifter och sålda tilltänkta tomter. Eftersom den redovisningen inte är förenligt med god redovisningssed där kostnader och intäkter som huvudregel ska redovisas den period de avser så har det här korrigerats. Nuvarande nämnder har inte haft ansvar för verksamheten när kostnaderna uppstod vilket har föranlett att kostnaden på netto 3,9 miljoner kronor har redovisats centralt.

I prognosen för finansförvaltningen ligger även intäkter från försäljning av en tomt på Bergadalen. Försäljningen av tomten innebär en vinst på 0,6 miljoner kronor för perioden. I vinsten från den här typen av försäljningar är dock endast kostnader för anläggning av själva tomten medräknad. För exploateringsprojektet som helhet tillkommer framtida avskrivningskostnader för infrastruktur kring de nyanlagda tomterna. Det är också problematiskt om vinster från exploateringsverksamhet finansierar löpande drift då den här typen av vinster är osäkra på längre sikt. En del av exploateringsvinsterna skulle kunna användas för att finansiera plankostnader som på sikt skulle kunna leda till nya intäkter.

Efter att en av tomterna är sålda återstår 13 tomter och tre bygggrätter. I tidigare prognoser hade försäljningen av tomterna beräknats gått snabbare. I nuvarande prognos finns ingen ytterligare försäljning med.

Skatteprognosen är 2,9 miljoner kronor starkare än budgeterat. I prognosen finns även ett överskott mot budget för generella statsbidrag som periodiserats från föregående år. Innevarande års erhållna statsbidrag som i externredovisningen klassas som generella har budgeterats så att nämndernas ramar har höjts i motsvarande utsträckning.

Tekniska justeringar har genom mandat av kommunfullmäktiges budgetbeslut genomförts av ekonomiavdelningen till följd av förändrad internränta samt ändrade kapitalkostnader. Totalt uppgår de tekniska justeringarna till 8 miljoner kronor. Eftersom ökningarna till största del avsåg internränta finansierades ökningen genom att finansförvaltningen fick minskad ram då intäkter från den ökade internräntan skulle täcka minskningen. Även övriga kapitalkostnader som budgeterats på finansförvaltningen har justerats ut till nämnderna som bär kostnaderna.

Omorganisationen består i att beslutade budgeten för Samhällsbyggnadsnämnden samt Jävsnämnden fördelats på nya nämnderna Teknik och servicenämnden, Bygg och miljönämnden samt Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens del avser Plan och Exploatering samt strategisk fastighet.

Beslut om utökad budget för att täcka kapitalkostnader som kommit efter förvärv av Flässjum 1:32 fattades i samband med februarirapporten. Ökade kapitalkostnader och internränta brukar i annat fall justeras av teknisk justering men det fanns inte budgetutrymme planerat för detta då förvärvet av fastigheten skedde efter budgeten hade tagits. Utökade kostnaderna finansierades genom minskning av ofördelad budget.

Fullmäktige beslutade om att flytta 68 tusen kronor från fullmäktiges budget till revisionens budget i deras sammanträde den 5 maj.

De avsatta budgetmedlen för att täcka ökade kostnaderna till följd av lönerörelsen 2023 har fördelats till nämnderna. De nämnder som nyttjar intern service i form av lokalvård och kostenheten har fått utökad ram för att täcka löneökningar på utförande enheter. Därefter har interndebitering i samma grad utförts. Efter gjorda justering återstår 1,4 miljoner kronor i lönerörelsens budget. Notera att budgetjustering för att kompensera vårdförbundet löneökningar inte var gjorda vid delårsbokslutet. Prognosen är att det kommer finnas kvar medel från posten Lönerörelse även efter detta som kan fungera som outnyttjad reserv.

Tilläggsbudgeten behandlade tre generella statsbidrag vars intäkter budgeterades till Valnämnden, Utbildningsnämnden och Socialnämndens ramar. Därutöver fattades beslut om justering av budgetram för återbruk som initialt budgeterats till Kommunstyrelsen men där Socialnämnden blivit utförande nämnd.

Driftredovisning utfall

	Delår jan-aug				Helår			
	2023	2024			2023	2024		
	Utfall	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Prognos	Budget	Avvikelse
Kommunfullmäktige	-1,2	-0,8	-1,0	0,2	-1,5	-1,5	-1,5	0,0
Valnämnden	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,2	-0,2	0,0
Överförmyndare	-0,7	-0,5	-0,5	0,0	-0,7	-0,8	-0,8	0,0
Revision	-0,4	-0,4	-0,6	0,2	-0,9	-0,9	-0,9	0,0
Kommunstyrelsen	-44,1	-50,8	-50,6	-0,2	-69,5	-78,1	-77,8	-0,3
Utbildningsnämnden	-198,9	-218,3	-216,0	-2,2	-317,0	-342,1	-336,6	-5,5
Socialnämnden	-133,2	-152,4	-146,3	-6,1	-211,8	-229,0	-227,5	-1,5
Teknik- och servicenämnden	-14,8	-15,3	-13,7	-1,6	-30,7	-24,8	-23,8	-0,9
Bygg och Miljönämnden	-5,7	-6,2	-6,9	0,7	-8,7	-10,8	-10,8	0,0
Summa nämnder	-399,0	-444,8	-435,7	-9,1	-640,8	-688,2	-680,1	-8,2
Finansförvaltningen Räntor mm.	-0,7	-4,4	2,5	-6,9	-9,9	1,1	3,6	-2,5
O fördelad budget	0,0	0,0	-2,4	2,4	0,0	0,0	-3,6	3,6
Avsättning lönerörelse	0,0	0,0	-0,8	0,8	0,0	-0,5	-1,4	0,9
Pensionsförvaltningen	-5,4	-17,6	-6,1	-11,5	-10,1	-12,7	-9,1	-3,6
Summa ovan	-405,1	-466,8	-442,5	-24,2	-660,8	-700,3	-690,5	-9,7
Skatter & Gen. Statsbidrag	444,6	464,6	460,9	3,7	665,4	696,6	691,4	5,2
Årets resultat	39,6	-2,1	18,4	-20,6	4,5	-3,7	0,9	-4,6

2024 års omorganisering gör att jämförelsetal för Kommunstyrelsen, Teknik- och servicenämnden samt Bygg och Miljönämnden kan vara missvisande

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning	Budget KF	justering	Utfall	Prognos	Avvikelse	Total prognos	Total budget	Avvikelse
Reinvestering								
Kommunstyrelsen	4		2,8	4	0			
Socialnämnden	1,3		0,4	1,3	0			
Utbildningsnämnden	1,3		1,1	1,3	0			
Teknik och Servicenämnd	23,5	-1,0	10,6	17,4	5,1			
Fastighet	10		7,2	10	0			
Gata	1,5		0,2	1,3	0,2			
Lekredskap	1,0		0,8	0,8	0,2			
Avfall/Park*	2,0	-1,0	0	0,5	0,5			
VA*	9,0		2,4	4,8	4,2			
Beslutade projekt								
Datahallar	2,2		1,2	1,2	1,0	1,2	2,2	1,0
Gruppbostad autism	2,0		1,5	11,1	-9,1	25	37	11,0
Renovering idrottshall	14,8	-1,1	6,9	9,2	4,5	15	15	0,0
Laddstolpar	0,8	-0,1	-0,1	0,1	0,6	0,4	1	0,6
Ombyggnad Råssa*	6,5	-0,9	5,5	5,6	0	10	10	0,0
Servicebyggnader Åsastugorna*	5,6		0,8	1,0	4,6	5,6	5,6	0,0
Utvidgning GC-nät	1,5		1,3	1,4	0,1	4,5	4,5	0,0
Beachhandbollsplan		1,0	0,9	0,9	0,1	0,9	1,0	0,1
Gatubelysning		0,6	0,1	0,2	0,4	1,0	1,0	0,0
Summa investeringar	63,5	-1,5	33,0	54,7	7,3			
Strategiska markinköp KS	25,0		1,6	3,6	21,4			
Exploateringsverksamhet	0,0		0,0		0,0			
Total investeringsverksamhet	88,5	-1,5	34,6	56,7	28,7			

*Delvis eller helt avgifts- eller taxefinansierad verksamhet

Justeringar

På grund av ett minskat behov av investering i fordon för Avfall/Park har budgetmedel istället kunnat tas i anspråk för att finansiera byggnation av beachhandbollsplan.

Justeringar för beslutade projekt från kommunfullmäktiges budget är ett resultat av att årets investeringsram anpassats till återstående medel för totalt beslutad investeringsram för respektive projekt.

Gatubelysning fick beslut om överflyttad budget vid antagandet av årsredovisning 2023.

Gruppbostad autism

Projektering är färdig, entreprenör är upphandlad och bygget har startat. Processen har gått fortare än beräknat och byggnationen kunde därför startas tidigare än beräknat. Därför kommer årets budgetram överskridas men projektets totala budget prognosticeras bli väsentligt lägre än ursprunglig budget. Av kommunfullmäktiges budgetbeslut framgår att projektets totalkostnad är överordnat de enskilda årens bedömda budget. Att ett enskilt projektets överskridande av budget är därför oproblemiskt då kommunens totala investeringsnivå för året är under budget.

Renovering av Idrottshallen

Under innevarande år genomförs renovering av idrottsytan och tillhörande förråd och övriga ytor. Teknik- och servicenämnden föreslår flytt av överbliven investeringsbudget till 2025 och förvaltningen har påbörjat intern projektering för att renovera omklädningsrummen under 2025.

Laddstolpar

Under året har kommunen mottagit bidrag för tidigare åtgärder, varför utfallet för perioden är positivt (-) i tabellen ovan. Några ytterligare stolpar planeras sättas upp under året, i takt med att verksamheten köper in eldrivna fordon. Prognosen är dock väsentligt lägre än budget.

Gatubelysning

Belysningsbyten är genomförda under året men likt ovan saknas personella resurser för att genomföra de projekt som är planerade. Inför kommande år prognostiseras stort investeringsbehov för armaturbyten på belysningsstolpar.

Ombyggnad Råssa

Ombyggnation av omklädningsrum och duschutrymmen har genomförts på Råssa.

Servicebyggnader Åsastugorna

Projekteringen är färdig och projektets nästa fas är upphandling. Medel kommer behöva flyttas till kommande år för att finansiera själva byggnationen.

Markinköp

Under året har Skolvägen 3 Örlid 1:32 förvärvats för 1,4 miljoner kronor. Ytterligare ett fastighetsförvärv på Skolvägen kommer att fullbordas under året.

Övrigt, årliga anslag reinvesteringar

Nämnderna prognostiserar att nyttja hela anslagna investeringsbudgeten för reinvesteringar med undantag för Teknik- och Servicenämnden som inte förväntas nyttja hela reinvesteringsposten. Största avvikelsen där finns inom VA-området.

Exploateringar

Inga pågående investeringar sker inom exploateringsområdet. Tomterna är färdigställda på Bergadalen vilket var det senaste exploateringsprojektet. Vid delårsrapporten var en utav bostadstomterna sålda.

Finansiella rapporter

Resultaträkning

Belopp i miljoner kr (mnkr)	Not	Delårsutfall		Budget helår 2024	Prognos		Utfall helår 2023
		aug-23	aug-24		Utfall helår 2024	Avvikelse helår 2024	
Verksamhetens intäkter	3	97,6	81,9	106,1	124,0	17,8	135,3
Verksamhetens kostnader	4	-469,9	-516,8	-751,9	-782,9	-31,1	-749,9
Avskrivningar	5	-18,9	-22,4	-34,0	-33,6	0,4	-31,5
Verksamhetens nettokostnader		-391,2	-457,3	-679,7	-692,5	-12,8	-646,2
Skatteintäkter	6	367,6	377,0	563,4	566,3	2,9	553,2
Generella statsbidrag och utjämning	7	77,5	88,0	128,4	131,0	2,6	112,8
Verksamhetens resultat		53,9	7,7	12,1	4,8	5,5	19,8
Finansiella intäkter	8	0,4	1,1	1,8	3,0	1,2	3,5
Finansiella kostnader	9	-7,1	-10,9	-13,0	-11,4	1,6	-11,2
Resultat efter finansiella poster		47,2	-2,1	0,9	-3,7	2,8	12,2
Extraordinära poster	10	-7,7	0	0	0	0	-7,7
Årets resultat		39,6	-2,1	0,9	-3,7	-4,6	4,5

Balansräkning

Belopp i miljoner kr (mnkr)	Noter	2023-12	2024-08
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	11	2,8	3,2
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	12	558,3	577,9
Maskiner och inventarier	13	18,1	20,2
Finansiella anläggningstillgångar	14	9,2	9,2
Summa Anläggningstillgångar		588,3	610,5
Omsättningstillgångar			
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	15	27,8	14,8
Fordringar	16	66,7	59,1
Kortfristiga placeringar	17	6,3	7,0
Kassa, bank	18	40,7	63,1
Summa Omsättningstillgångar		141,5	144,0
Summa Tillgångar		729,78	754,45
Eget Kapital, Avsättningar och Skulder			
Eget kapital	19	413,1	410,9
Årets resultat		4,5	2,1
Resultatutjämningsreserv		100,1	98,8
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	20	63,8	81,2
Andra avsättningar	21	9,3	9,3
Skulder			
Långfristiga skulder	22	134,1	149,5
Kortfristiga skulder	23	109,6	103,6
Summa Eget Kapital, Avsättningar och Skulder		729,78	754,45

Panter och ansvarsförbindelser		2023-12	2024-08
Panter och därmed jämförliga säkerheter	24	0,3	0,3
Ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelser utanför linjen	25	135,7	136,4
Övriga ansvarsförbindelser	26	219,8	219,8
Leasing	27	55,0	53,3

Noter

1 - Redovisningsprinciper

Redovisningen har upprättats utifrån lag om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen, samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer. Om avsteg från detta är gjorda så anges det specifikt nedan. Ingen ändring av redovisningsprinciperna har skett sedan bokslutet 2023.

Intäkter och kostnader - Inkomster och utgifter är i allt väsentligt periodiserade till rätt period. En gräns på ett basbelopp gäller, inkomster eller utgifter över detta ska alltid periodiseras. Det förekommer att lägre belopp också periodiseras, i synnerhet hyror. Statsbidrag som inte är generella utan avser något visst projekt eller liknande, periodiseras alltid. Anslutningsavgifter avseende VA-verksamheten redovisas som verksamhetens intäkter och periodiseras på 50 år där innevarande år tar 10 % av intäkterna. Årets förändring av semesterlöneskulden, intjänad ferielön och övertid kostnadsbokförs över resultaträkningen. Den totala skulden redovisas som en kortfristig skuld i balansräkningen. Timlöner som intjänats i augusti men utbetalas i september är periodiserade och belastar resultatet för augusti. Internräntan sattes till 2,5 % 2024 och är samma som den som SKR tagit fram som exempel. Skatteavräkningen 2024 är periodiserad med 8/12-delar.

Jämförelsestörande poster – Inga poster har tagits upp som jämförelsestörande förutom den extraordinära kostnaden som beskrivs i not 10. Kommunen har under redovisningsperioden utrangerat felaktigt aktiverade plankostnader om totalt 3,9 miljoner kronor. Posten har inte klassats som jämförelsestörande då beloppet inte bedöms vara av väsentlig storlek.

Aktivering - Investeringar som aktiveras har som princip haft ett anskaffningsvärde på över ett basbelopp (exkl. mervärdesskatt) och en livslängd på minst tre år.

Immateriella tillgångar - Samtliga immateriella tillgångar är förvärvade.

Komponentredovisning - Kommunen tillämpar komponentredovisning fr.o.m. 2015. Avskrivningstider är framtagna utifrån rekommendationer från RKR och branschen, dessutom har diskussioner förts med andra kommuner för att skapa likvärdighet. Byggnader har delats in i fem komponenter med avskrivningstider på mellan 15-80 år. Gator har mellan 2-5 komponenter beroende på typ. Investeringar inom VA har redan haft karaktären av komponentredovisning eftersom de ingående delarna ofta är lätt identifierbara, men fem komponenter finns inom detta område. Några justeringar har inte skett på gamla investeringar. Flera av de gamla investeringarna i fastigheter har en avskrivningstid på 33 år. Bedömningen är att en genomgång och uppdelning i komponenter skulle hamna i genomsnitt på ungefär samma avskrivningstid varför nyttan av att göra detta arbete inte överväger nedlagd arbetstid. Om någon befintlig fastighet genomgår större renovering så ska dock ny bedömning göras av berörda komponenter.

Sammanställd redovisning - Kommunkoncernen består av kommunen och Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder. I delårsrapporten finns inga sammanställda räkenskaper, vilket inte heller är ett krav enligt RKR R17. Dels så upprättar stiftelsen inget bokslut per augusti och dels är bedömningen att det ändå går att bilda sig en tillräcklig uppfattning kring koncernens ekonomi trots avsaknaden av sammanställda räkenskaper. Det finns ett separat avsnitt om stiftelsens prognos för året.

Internredovisningsprinciperna – Internredovisningen särskiljs genom motparterna. Köp och sälj förekommer inom bl.a. måltid, lokalvård och internhyrorna. Det är viktigt att få en rättvisande redovisning utifrån verksamhetsbegreppet, att t.ex. hyror för lokaler fördelas till rätt verksamhet så att statistiken i räkenskapsammandraget blir rättvisande. Prissättning sker utifrån självkostnad.

2 - Erhållna men ännu ej intäktsredovisade generella statsbidrag

Erhållet år 2024

Extra resurser till skolor för att mildra effekterna av inflationen

Intäktsfört delår 2024	0,2
Intäktsförs 202409–2412	0,3
Erhållet	0,5

Utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden 2024

Intäktsfört delår 2024	0,3
Intäktsförs 202409–202512	0,8
Erhållet	1,1

Erhållet år 2023

Utökat bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden 2023

Intäktsfört bokslut 2023	0,5
Intäktsfört delår 2024	0,4
Intäktsförs 202409–202412	0,2
Erhållet	1,1

Minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre 2023

Intäktsfört bokslut 2023	1,5
Intäktsfört delår 2024	2,0
Intäktsförs 202409–202412	1,0
Erhållet	4,4

Totalt

Intäktsfört bokslut 2023	2,0
Intäktsfört delår 2024	2,9
Intäktsförs 202409–202512	2,2
Totalt erhållet	7,1

	<u>2023-08</u>	<u>2024-08</u>
3 - Verksamhetens intäkter		
Försäljningsintäkter	4,8	5,9
Taxor och avgifter	40,7	34,3
Hyror och arrenden	3,1	6,6
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	35,2	26,7
Bidrag och gåvor från privata aktörer	0,0	0,0
Offentliga bidrag (investeringar)	0,1	0,1
EU-bidrag	0,9	0,8
Övriga bidrag	0,7	0,4
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	4,9	6,2
Intäkter från exploateringsverksamhet	7,3	0,6
Realisationsvinster på materiella och immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,4
Övriga verksamhetsintäkter	0,0	0,0
Summa verksamhetens intäkter	97,6	81,9

4 - Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-264,1	-282,9
Pensionskostnader	-27,4	-40,3
Lämnade bidrag	-12,2	-12,5
Köp av verksamhet	-89,4	-98,7
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	-22,3	-20,2
Inköp av material och varor	-12,7	-14,0
Inköp av tjänster	-22,0	-27,9
Realisationsförluster och utranteringar	-1,0	-1,1
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	-0,6	0,0
Bolagsskatt	0,0	0,0
Övriga kostnader	-18,4	-19,1
Summa verksamhetens kostnader	-469,9	-516,8
5 - Av- och nedskrivningar		
Avskrivning immateriella tillgångar	-0,4	-0,7
Avskrivning byggnader och anläggningar	-14,8	-16,4
Avskrivning maskiner och inventarier	-3,7	-5,3
Nedskrivning/återföring byggnader och anläggningar	0,0	0,0
Summa av- och nedskrivningar	-18,9	-22,4
6 - Skatteintäkter		
Preliminär kommunalskatt	362,0	376,9
Preliminär slutavräkning innevarande år	3,5	1,7
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,0	-1,6
Mellankommunal kostnadsutjämning	0,0	0,0
Övriga skatter	0,0	0,0
Summa skatteintäkter	367,6	377,0
7 - Generella statsbidrag och utjämning		
Inkomstutjämning	50,2	53,7
Kostnadsutjämning	-3,6	-1,7
Regleringsbidrag/avgift	15,1	19,8
Kommunal fastighetsavgift	15,1	16,0
Bidrag/avgift för LSS-utjämning	-3,6	-3,1
Övriga bidrag i utjämningsystemet	0,0	0,0
Övriga generella bidrag från staten	4,4	3,2
Summa generella statsbidrag och utjämning	77,5	88,0

8 - Finansiella intäkter		
Utdelningar från koncernföretag	0,0	0,0
Utdelningar på aktier och andelar	0,0	0,4
Intäkter från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0
Realiserad vinst på försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	0,4	0,7
Ränteintäkter	0,0	0,0
Borgensavgifter	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0
Summa finansiella intäkter	0,4	1,1
9 - Finansiella kostnader		
Räntekostnader	-1,9	-3,8
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	-5,2	-7,1
Kostnader från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0
Förlust vid försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0
Orealiserad värdeminskning finansiella instrument	0,0	0,0
Övriga finansiella kostnader	0,0	0,0
Summa finansiella kostnader	-7,1	-10,9
10 - Extraordinära poster		
Extraordinär intäkt/kostnad (redovisa post för post)	-7,7	0,0
Summa extra ordinära poster	-7,7	0,0

Under 2023 uppdagades det att avdragen skatt från utbetalda pensioner förmedlade via Skandia har hanterats fel i redovisningen. Avdragen skatt har inte tagits upp som skuld vilket inneburit att skulden succesivt minskat i samband med att skatten betalats in. Rätt belopp har deklarerats och betalats ut men saldot på skuldkontot har inte stämts av på korrekt sätt och har sedan 2019 inte visat aktuell skuld.

Felet bedöms inte påverka resultatet de tidigare perioderna i väsentlig utsträckning. För att återställa skuldkontot till rätt saldo påverkas dock innevarande räkenskapsårs resultat i sådan omfattning att resultatpåverkan redovisas som en extraordinär post.

Tidigare års felaktiga redovisning skedde till följande belopp:

2019 - 1,7 mnkr

2020 - 1,9 mnkr

2021 - 2,0 mnkr

2022 - 2,1 mnkr

Totalt 7,7 mnkr som 2023 redovisas som extraordinär kostnad.

Kostnaden påverkade 2023 års resultat negativt med -7,7 mnkr.

	<u>2023-12</u>	<u>2024-08</u>
11 - Immateriella anläggningstillgångar		
Förvärvade immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	5,6	7,7
Inköp	2,0	0,6
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,5
Överföringar	0,0	0,0
Utgående anskaffningsvärde	7,7	7,8
Ingående ack. avskrivningar	4,2	4,9
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,5
Överföringar	0,0	0,0
Årets avskrivningar	0,7	0,7
Utgående ack. avskrivningar	4,9	5,1
Ingående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0
Årets nedskrivningar /återföringar	0,0	0,0
Utgående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Utgående redovisat värde	2,8	2,7
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	3,56 år	3,79 år
12 - Mark, byggnader, tekniska anläggningar		
Ingående anskaffningsvärde	840,4	902,5
Inköp	67,0	36,8
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	4,9	0,0
Överföringar	0,0	1,1
Utgående anskaffningsvärde	902,5	940,3
Ingående ack. avskrivningar	319,6	344,2
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,1
Överföringar	0,8	0,0
Årets avskrivningar	25,4	18,1
Utgående ack. avskrivningar	344,2	362,4
Utgående redovisat värde	558,3	577,9
Därav finansiell leasing	31,0	29,3
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	29,39 år	29,15 år

13 - Maskiner och inventarier		
Ingående anskaffningsvärde	135,2	115,3
Inköp	9,3	5,7
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	29,1	25,7
Överföringar	0,1	0,0
Utgående anskaffningsvärde	115,3	95,3
Ingående ack. avskrivningar	120,0	97,2
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	29,1	25,7
Överföringar	0,8	0,0
Årets avskrivningar	5,5	3,6
Utgående ack. avskrivningar	97,2	75,1
Utgående redovisat värde	18,1	20,2
Därav finansiell leasing	1,4	3,1
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	5,61 år	5,84 år
14 - Finansiella anläggningstillgångar		
Aktier och andelar kommunkoncernföretag mm		
Kommunaktiebolaget	0,0	0,0
Kommuninvest ekonomisk förening	7,1	7,1
Coompanion Sjuhärad	0,0	0,0
Inera	0,0	0,0
Gryaab	1,0	1,0
Summa aktier och andelar kommunkoncernföretag mm	8,2	8,2
Långfristiga placeringar		
Grundfondskapital Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder	1,0	1,0
Summa långfristiga placeringar	1,0	1,0
Långfristig utlåning		
Övriga långfristiga fordringar	0,0	0,0
Summa långfristig utlåning	0,0	0,0
Bostadsrätter	0,0	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar	9,2	9,2
15 - Förråd, lager och exploateringsfastigheter		
VA-förvaltningens förråd	0,8	0,8
Tomter för försäljning	27,0	14,0
Tomträttsmark till försäljning	0,0	0,0
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	27,8	14,8

16 - Fordringar

Fordringar

Kundfordringar	6,5	3,7
Kommunalskattfordringar	21,4	7,7
Fordring fastighetsavgift	21,2	22,8
Övriga kortfristiga fordringar	5,3	6,2
Upplupna riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	3,8	6,7
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8,5	12,0
Summa fordringar	66,7	59,1

17 - Kortfristiga placeringar

Aktier och andelar	6,3	7,0
Anskaffningsvärde	4,0	4,0
Värdereglering	2,3	3,0
Obligationer, förlagsbevis m.m.	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0
Värdereglering	0,0	0,0
Certifikat	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0
Värdereglering	0,0	0,0
Övriga kortfristiga placeringar	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0
Värdereglering	0,0	0,0
Anskaffningsvärde vid årets slut	0,0	0,0
Orealiserad värdestegring vid årets slut	0,0	0,0
Summa kortfristiga placeringar	6,3	7,0

18 - Kassa och bank

Kassa	0,0	0,0
Bank och plusgiro	40,7	63,1
Summa kassa och bank	40,7	63,1

19 - Eget kapital

Ingående eget kapital	420,3	413,1
Varav ingående Resultatutjämningsreserv	100,1	98,8
Byte av redovisningsprincip finansiell leasing Bollegården	11,8	0,0
<i>Varav reserveras till Resultatutjämningsreserv</i>	<i>1,3</i>	<i>0,0</i>
Totalt ingående eget kapital	408,5	413,1
Årets resultat	4,5	2,1
Summa eget kapital	413,1	410,9

Under 2023 ändrades redovisningsprincipen för leasingen av Bollegårdens äldreboende. Förändringen innebär att tidigare års resultatpåverkan av nya principen redovisas direkt mot eget kapital. Till följd av korrigerad redovisningsprincip minskades Resultatutjämningsreserven med 1,3 mnkr vilket beslutades vid antagandet av årsredovisning 2023.

20 - Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående avsättning till pensioner inkl löneskatt	50,2	63,8
Nyintjänad pension	9,2	10,3
Årets utbetalningar	1,2	0,9
Ränte- och basbeloppsuppräknig	3,7	5,0
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0
Övrig post	0,3	0,3
Omställningsstöd förtroendevalda	1,1	0,0
Förändring löneskatt	2,6	3,4
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	63,8	81,2

Omställningsstöd till förtroendevalda avser tre politiker som avslutat sina uppdrag efter mandatperioden 2022. Eftersom utbetalning påbörjades i början av 2023 redovisades detta omställningsstöd som avsättning 2022. Sista utbetalningen gjordes januari 2024.

21 - Andra avsättningar

Avsatt för bidrag till Trafikverket

Redovisat värde vid årets början	0,0	9,3
Nya avsättningar	9,3	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0
Förändring av nuvärdet	0,0	0,0
Summa andra avsättningar	9,3	9,3

Bidrag till Trafikverket avser genomförande av gång och cykelväg Ballasjövägen – cirkulationsplats Bollebygd, väg 554, Bollebygd. Avtalet tecknades i slutet av 2023 och beloppet utgår från kostnadsbedömning utifrån 2023 års priser från Trafikverket. Då betalning ska ske löpande från och med byggstart vilket planeras ske i närtid har ingen nuvärdeberäkning av avsättningen gjorts.

22 - Långfristiga skulder

Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut	66,0	81,0
Långfristig leasingkuld	41,5	41,3
Förutbetalda intäkter anläggnings-/anslutningsavgifter	22,7	23,2
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	4,0	4,0
Summa långfristiga skulder	134,1	149,5

Förutbetalda intäkter som regleras över flera år

Anläggnings-/anslutningsavgifter återstående antal år (vägt snitt)	39 år	47,87 år
Offentliga investeringsbidrag återstående antal år (vägt snitt)	35,52 år	34,95 år

23 - Kortfristiga skulder

Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	0,4	0,2
Kortfristig del av leasingkuld	2,9	3,2
Leverantörsskulder	31,2	27,6
Moms och punktskatter	0,0	0,0
Personalens skatter, avgifter och avdrag	14,2	15,4
Upplupna personalkostnader (exkl. pensioner)	25,3	12,2
Upplupna pensionskostnader	18,2	21,8
Övriga kortfristiga skulder	11,3	11,8

Varav förutbetalda generella statsbidrag	3,5	3,5
Varav Förutbetalda riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	6,0	6,0
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	6,1	11,5
Summa kortfristiga skulder	109,6	103,6
24 - Panter och därmed jämförliga säkerheter		
Bollebygd Flässjum 4:98	0,3	0,3
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	0,3	0,3
25 - Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna		
Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998		
Ingående ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt	130,8	133,1
Årets utbetalningar	5,8	4,6
Ränte- och basbeloppsuppräknig	8,3	8,2
Övrig post	0,7	3,0
Förändring av löneskatt	0,5	0,1
Summa ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt	133,1	133,9
Övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar		
Övriga pensionsförpliktelser från Borås	2,5	2,5
Utgående pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	135,7	136,4
Övriga upplysningar avseende pensioner		
Utredningsgrad	98%	98%
26 - Övriga ansvarsförbindelser		
Borgensåtagande kommunala bolag		
Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder	217,0	217,0
Pensioner GRYAAB	0,0	0,0
Övriga borgens- och ansvarsförbindelser		
Förlustansvar för egna hem	0,0	0,0
Gadden, fristående skola	2,8	2,8
Summa övriga ansvarsförbindelser	219,8	219,8
Bollebygds kommun har i juni 2001 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 295 kommuner och regioner som per 2024-06-30 var medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.		
Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening.		
Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Bollebygds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-06-30 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 624 188 263 400 kronor och totala tillgångar till 630 304 972 567 kronor. Bollebygds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 396 902 763 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 397 968 296 kronor.		

27 - Leasing

Finansiella leasingavtal**Fastigheter**

Totala minimileaseavgifter	60,0	57,5
Nuvärde minimileasingavgifter	42,5	41,3
Därav förfall inom 1 år	2,5	2,5
Därav förfall inom 1-5 år	11,5	11,9
Därav förfall senare än 5 år	28,5	26,8

Maskiner och inventarier

Totala minimileasingavgifter	1,5	3,5
Nuvärde minimileasingavgifter	1,4	3,1
Därav förfall inom 1 år	0,5	0,7
Därav förfall inom 1-5 år	0,9	2,4
Därav förfall senare än 5 år	0,0	0,0

Samtliga finansiella leasingavtal avseende Fastigheter är koncerninterna och avser äldreboendet Bollegården. Implicit ränta har beräknats till 5,67 %. Av finansiella leasingavtal för Maskin och inventarier är samtliga koncernexterna.

Icke uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande 1 år**Minimileaseavgifter**

Med förfall inom 1 år	6,2	5,0
Med förfall inom 1-5 år	4,9	3,9
Med förfall senare än 5 år	0,0	0,0

Totala operationella och finansiella minimileaseavgifter	55,0	53,3
---	-------------	-------------

Måluppföljning

Kommunfullmäktiges mål

Nr	Mål	Prognosen är att målet kommer att...		
		uppnås	delvis uppnås	ej uppnås
Skola				
1	Skolorna i Bollebygds kommun ska tillhöra toppskiktet i landet, det mäts genom att följande nyckeltal ska visa på ett högre utfall än pendlingskommuner nära storstad	X		
<p>Då värdet på satta indikatorer visar på uppåtgående resultat och resultaten från övriga skolsverige ännu inte gjorts tillgängliga är det svårt att bedöma om skolorna i Bollebygd tillhör toppskiktet i landet. Utbildningsnämndens verksamheter kommer fortsätta analysen av resultaten och redovisa dessa i årsberättelsen.</p> <p>Mot bakgrund av det förbättrade resultatet är prognosen är att målet kommer uppnås.</p>				
Företagande				
2	Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras.		X	
<p>Teknik- och servicenämnden, Bygg- och miljönämnden, kommunstyrelsen samt socialnämnden arbetar med målet.</p> <p>Bemötande är ett område som får lågt betyg i undersökningar, men har förbättrats något de senaste två åren. För att förbättra det ytterligare handlar det dels om att stärka bemötandet generellt men framför allt spegla handläggares, chefs och politikernas bemötande av enskilda personer och företag. Under året har näringslivsstrategin reviderats med fokus på tillgänglighet och bemötande.</p> <p>Handlingsplaner har tagits fram på nämnderna för att öka tillgängligheten gentemot företagarna. Arbetet av handlingsplanerna har delvis synts i mätningarna till följd av de förbättrade resultaten. Resultatet på den senaste mätning presenteras sista veckan i september.</p> <p>Prognosen är att målet delvis kommer uppnås, men det är svårt att göra en bedömning innan mätningen presenterats.</p>				
3	Kommunen ska ha en god dialog med invånare, företag och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet		X	

<p>Under året har medborgardialoger kring planer och om kollektivtrafik genomförts. Även en digital tjänst har införts för att förenkla för företag att hitta lämpliga etableringslokaliseringar.</p> <p>Målet anses delvis uppfyllt och tangerar mål 2 i bemötande.</p>			
4	Genom rådgivning och information skapas goda förutsättningar för att lagstiftningens ändamål tillgodoses		X
<p>Kommunstyrelsen fortsätter ha återkommande dialogmöten med företagargenorganisationer, frukostmöten och att genomföra företagsbesök samt andra möten med näringslivsorganisationer. Information är ett område som kan utvecklas och bli tydligare.</p> <p>Inom upphandlingsområdet har det genomförts en hel del insatser, nya riktlinjer har tagits fram och samtliga chefer har fått en halvdagsutbildning där bl.a. förhållandet till lokala företag tas upp. Upphandling har även varit uppe som en punkt på en företagarfrukost.</p> <p>Företagare har önskat tematräffar inom olika områden som rör deras profession från kommunen. Under våren 2023 har tematräffar genomförts för kontrollansvariga och för byggnationer i kommunen och för entreprenörer som gräver brunnar och avlopp.</p>			
<i>Attraktiv arbetsgivare</i>			
5	Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras. Målet mäts genom årlig medarbetarenkät.	X	
<p>Samtliga nämnder arbetar med målet utifrån lite olika perspektiv. Det kan konstateras att kompetensförsörjning är en utmaning på både kort och lång sikt. Samtliga förvaltningar upplever svårigheter i att rekrytera rätt kompetens till verksamheterna och även svårigheter att rekrytera vikarier.</p> <p>Det har genomförts en medarbetarenkät i kommunen för att ta reda på medarbetarnas upplevelse sitt arbete. Resultatet har ökat markant och visar på att medarbetarna är nöjda med sin arbetssituation och att de har ett utvecklande och meningsfullt arbete. Tros det goda resultatet finns förbättringsområden, bland annat visar enkäten att många medarbetare upplever att de inte hinner med sitt arbete på sin arbetstid, vilket kan leda till stress och en obalans mellan krav och resurser. Resultatet visar också på att arbetet med introduktion bör stärkas ytterligare och att arbetet med nolltolerans mot kränkande särbehandling bör fortsätta.</p>			

<p>Genom den röda tråden genomförs en systematisk dialog med medarbetare och chefer om balansen mellan krav och resurser. Dialogerna upplevs som meningsfulla av både chefer och medarbetare.</p> <p>Att erbjuda heltidsarbete är en viktig förutsättning för att befintliga och eventuella framtida medarbetare ska uppleva Bollebygds kommun som en attraktiv och bra arbetsgivare och förvaltningarna strävar efter att erbjuda heltidsanställningar. Störst utmaning i detta har socialförvaltningen.</p> <p>Sammantaget prognosticeras att målet kommer uppnås.</p>			
6	Stärka kommunens kompetensförsörjning genom verksamhetsutveckling med fokus på digitalisering.	X	
<p>Socialnämnden har genomfört en mängd åtgärder med fokus på digitalisering. Under våren har digitala medicinskåp implementerats i hemtjänsten, pilotprojekt avseende fjärrtillsyn är planerad under hösten samt utbyte av trygghetslarm. Utöver det pågår konsekvensbedömningar av nuvarande och framtida digitala lösningar.</p> <p>Kommunstyrelsen har under första halvåret planerat för en övergång till digitala lönespecifikationer. Under hösten planeras insatsen kunna vara genomförd och då kommer lönespecifikationer skickas ut digitalt istället för papper.</p> <p>Teknik -och servicenämnden har infört digitala körjournaler i kommunens fordon.</p>			
<i>Fritid</i>			
7	Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde.		X
<p>Kommunstyrelsen har under våren fått information och en sammanställning av tidigare beslut, gällande detaljplan och vad som behöver göras för att kunna påbörja arbetet med att planera Rinnaområdet. Ett flertal äldre beslut behöver avslutas då förutsättningarna ändrats och nya beslut behöver fattas. När dessa beslut är fattade kan en mer aktiv planering och utveckling av Rinnaområdet påbörjas.</p>			
8	Utveckla en aktiv och väl fungerande kulturskola på alla kommunala skolor.		X
<p>Bollebygd strävar efter att göra kulturskolan tillgänglig för fler barn och ungdomar. Det finns ett starkt engagemang och aktivt arbete för att öka deltagandet. Med 122 av 155 platser använda våren 2024, finns det en tydlig vilja att utöka och förbättra kulturskolans verksamhet. Genom att lösa utmaningar som ändamålsenliga lokaler och budget, kan Bollebygd skapa en mer inkluderande och berikande kulturskola för alla sina elever</p>			

Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö				
9	Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.	X		
<p>Samtliga nämnder arbetar med insatser för att minska energianvändningen, däremot är det svårt att mäta effekten av insatserna eftersom det är så många andra faktorer som påverkar kommunens totala energianvändning.</p> <p>De största insatserna görs av teknik- och servicenämnden där en stor del av reinvesteringsbudgeten används till åtgärder i fastigheter vilket syftar till att minska energianvändningen. Exempel på insatser är att inköp av energieffektivare lampor samt inköp av 7 nya fossilfria bilar. En plan är framtagen för byggnation av solceller på flera av kommunens byggnader, för att genomföra dessa krävs dock budgettillskott.</p> <p>Prognosen är att målet kommer uppnås</p>				
10	Andelen ekologiska livsmedel ska vara minst 52 % 2024		X	
<p>Andelen ekologiska livsmedel uppgick efter augusti till 50 %. Prognosen är att målet delvis kommer delvis uppnås till följd av bristande tillgång hos leverantören under våren som förhoppningsvis kommer förbättras efter leverantörsbyte.</p>				
11	Andelen närproducerade livsmedel ska vara minst 75 % 2024		X	
<p>Andelen närodlade livsmedel var efter augusti 71 %, prognosen är samma som för ovanstående mål med samma anledning.</p>				
Kollektivtrafik				
12	Utöka kollektivtrafiken i hela kommunen med störst fokus på Olsfors, Hultafors och Töllsjö.		X	
<p>Dialog förs kontinuerligt med Västtrafik om behovet av utökning av kollektivtrafik. Kommunstyrelsen arbetsutskott och kommundirektör har också träffat regionutvecklingsdirektören i Västra Götalandsregionen för en dialog kring kollektivtrafik. Kommunen behöver parallellt arbeta med att få ut information om närtrafik och anropsstyrd trafik som är en delar av kollektivtrafiken.</p> <p>Då kommunen inte äger frågan utan måste arbeta via Västtrafik är det svårt att helt på egen hand påverka utfallet. Prognosen är att målet uppfylls delvis.</p>				

Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen

Av kommunfullmäktiges 12 verksamhetsmål prognosticeras att 8 kommer uppfyllas delvis och 4 uppfylls, inget mål prognosticeras att inte uppfyllas.

För målen som avser skola och företagande är det svårt att göra prognoser eftersom målen tar sikte på undersökningar eller jämförelser som ännu inte publicerats. Det gör att bedömningen kan förändras till årets slut.

De två målen inom hållbarhet, samhällsutveckling, och miljö som berör kost beräknas endast delvis uppnås, och har ett sämre utfall än föregående. Målen är högt ställda och bedöms som svåra att uppnå i dagsläget trots att kommunen ligger väldigt högt i nationella jämförelser. Inom energianvändning bedöms finnas en stor potential till ytterligare energieffektiviseringar vilket är ett område som behöver prioriteras.

De två finansiella målen bedöms komma vara uppfyllda. Se vidare stycket om god ekonomisk hushållning.

Kommunstyrelsen bedömer att det är ett utvecklingsområde att utveckla mål och indikatorer ytterligare.

Revisionsberättelse

Revisorernas bedömning av delårsrapport